● V nedeľu dňa 14. septembra t. r. konali sa v Dúbravke tradičné odpustové slávnosti na počesť sviatku narodenia Presv. Bohorodičky. Sv. liturgiu slúžili o. Jozef Nadzam predseda MO a prot. Juraj Cap, správca miestnej farnosti. Príležitostnú kázeň predniesol o. Jozef Nadzam.

● V nedeľu dňa 21. septembra t. r. konala sa radostná odpustová slávnosť v pravoslávnej farnosti Zemplínska Široká na počesť sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky, na ktorú zavítal i Preosvietený vladyka Nikanor v sprievode prot. Juraja Capa, okr. arcidekana. Vzácneho hosťa veriaci vrelo privítali s procesiou. Pri vchode do chrámu Preosv. vladyku privítal kurátor br. Andrej Pavlina tradičným spôsobom chlebom a soľou. Marcelka Pavlinová predniesla dojímavú básničku a odovzdala vladykovi kyticu krásnych kvetov. Za spevu Dostojno jesť Preosv. vladyka Nikanor vošiel do chrámu, kde ho srdečne privítal administrátor miestnej farnosti o. Jozef Nadzam. V zaplnenom chráme slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu vykonal vladyka Nikanor za asistencie prot. Juraja Capa, o. Ladislava Bilého a o. Jozefa Nadzama, adm. farnosti. Kázeň na tému sviatku predniesol vladyka Nikanor. Záverom adm. farnosti poďakoval všetkým prítomným za spoločné modlitby.

Budúce číslo vyjde 10. decembra 1980

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: 080 01 Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. Helena Ferencová. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročne predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávku prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/0 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXVI. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — Č. 11/1980

Posmrtná spomienka

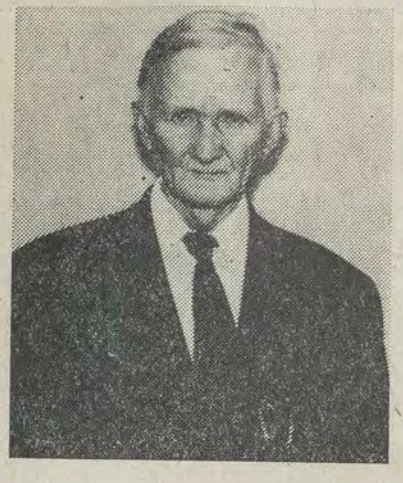

Dňa 11. júla 1980 po krátkej chorobe odovzdal svoju nesmrteľnú dušu Stvoriteľovi prvý pravoslávny kantor v Stakčíne — brat Georgij Čokyna — vo veku 78 rokov. Nebohý pochádza z Uličského Krivého, kde hneď po 1. svetovej vojne občania opustili uniatskú cirkev a vrátili sa do cirkvi pravoslávnej. V prospech obnovenia pravoslávnej cirkvi medzi svojimi spoluobčanmi pracoval aj br. Georgij Čokyna pod vedením prvého pravoslávneho kňaza v tejto oblasti, prot. Alexandra Cugleviča (†1976). — Roku 1925 sa do pravoslávnej cirkvi vrátili i obyvatelia Stakčína a pretože nemali svojho kantora, brat Georgij opustil svoje rodisko, prišiel do Stakčína a začal tam pôsobiť ako kantor. Tiež sa veľmi angažoval pri výstavbe pravoslávneho monastiera Jóba Počajevského v Ladomirovej. R. 1929 sa stáva členom „Bratstva sv. Vladimíra", ktoré malo za cieľ obnovu pravoslávia a ochranu ruskej kultúry v Karpatoch. Nebohý brat Georgij bol celým svojím životom verný učeniu pravoslávnej cirkvi. — V deň sviatku sv. ap. Petra a Pavla (12. júla) po večerných bohoslužbách správca farnosti Stakčín d. o. Ján Gliganič s dvomi kantormi odslúžil v dome nebohého parastas. Pohrebné obrady ten istý duchovný odslúžil 13. 7. t. r. a zhodnotil pri nich vo svojej kázni pozemský život nebohého a jeho zásluhy na obnove pravoslávnej cirkvi i na výstavbe ladomirovského monastiera. Telesné pozostatky nebohého odprevadili do chrámu a na cintorín mnohí spoluobčania.

Vičnaja jemu pamjať i blažennyj pokoj!

Jozef Fejsák,
kandidát bohoslovia

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ DAROVALI:

Mária Ivančinová, Pozdišovce, 50 Kčs, rodina Semanova z Dúbravky Kčs 65.—.

Všetkým darcom srdečne ďakujeme. Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Uvedenie Presvätej Bohorodičky do chrámu

Sviatok Uvedenia Presvätej Bohorodičky do chrámu je pre nás, kresťanov, predzvesťou príchodu Isusa Christa, lebo vieme, že z Prečistej Márie sa narodil Christos. Avšak v čase samotnej udalosti uvedenia do chrámu nič zvláštneho na tento význam neukazovalo.

Uvedenie bolo zvyčajnou udalosťou. Pred Christovým príchodom na svet bolo zvykom obetovať deti, narodené za zvláštnych okolností — Bohu. Tieto deti privádzali do chrámu, kde prijímali požehnanie od kňaza, prinášali obeť a pri chráme potom zostávali až do plnoletosti. Cvičili sa pod dohľadom kňazov slúžiť Bohu a pracovať podľa svojich síl a možností.

I v našom prípade spravodliví rodičia Jáchym a Anna ani do staroby nemali deti, smútili, že im Boh nedoprial šťastie ani rodinnú spokojnosť a ešte viac boli nešťastliví z toho, že pred ľuďmi museli znášať poníženie, že sú bezdetní, čo bolo zjavným príznakom nemilosti Božej. Veď stratili nádej na to, že aspoň ich deti uvidia zasľúbeného Mesiáša. Ale smútok po modlitbe zmizol, potupa bola zmytá, narodila sa im dcéra.

Komu zveriť jej osud, jej výchovu, ak nie Bohu a Jeho služobníkom? Keď mala Prečistá tri roky, chceli jej rodičia splniť svoj sľub, preto v sprievode príbuzných, priateľov a známych odprevadili svoje dieťa do chrámu, pričom nikto z nich nechápal, ani sama Mária to nevedela, o aké tajomstvo tu ide. Nič tu nebolo zvláštneho, nič nesvedčilo o budúcom príchode Christa. Vniknime do podmienok, za ktorých sa uvedenie do chrámu odohralo a nájdeme riešenie tejto otázky.

Ľud už oddávna veril, že až príde prisľúbený Spasiteľ na zem, bude mať na Jeho príchode účasť najbližšiu požehnaná zo žien. Boh utešoval našich prarodičov po ich páde tým, že zo semena ženy príde spása. Prešlo mnoho vekov a toto očakávanie bolo stále živé. V časoch kráľa Dávida sa znovu opakovalo zasľúbenie o žene, ale už jasnejšie, už sa prenieslo na dcéru, na pannu. Kráľ a prorok Dávid vo vytržení akoby videl Bohom vybranú ženu, určenú stať sa Matkou Božou, a cez rad budúcich vekov sa na ňu obracia: „Počuj, dcéra, a vidz, nakloň svoje ucho a zabudni svoj ľud a dom svojho otca! A zatúži kráľ po kráse tvojej, lebo on je tvojím kráľom, a klaňaj sa mu!" (Žalm 45, 11—12). Čas Jeho príchodu na zem sa blíži a proroctvá sa stávajú jasnejšími. Prorok Izaiáš už priamo hovorí, že tá Panna bude Matkou Pána: „Hľa, Pana počne a porodí Syna a nazve Jeho meno Immanuel" (Iz 7, 14).

Prišiel čas naplnenia všeobecného očakávania: z požehnanej príde spása, zo ženy Zasľúbený, z Panny Boh.

Ešte aj iné okolnosti svedčia, že sviatok Uvedenia je predzvesťou príchodu Christa na zem. Je to vstup Prečistej Panny do svätyne svätých. — Chrám bol do príchodu Isusa Christa na svet svätyňou, ktorú obýval Boh a kde dával najavo svoju prítomnosť. Do tejto svätyne nevchádzal nikto z ľudu. V tejto svätyni bola jedna časť, kam nesmeli vstupovať ani kňazi — svätyňa svätých — kam raz do roka vchádzal sám veľkňaz a modlil sa tam očisťujúcu modlitbu za hriechy celého národa. Táto tradícia poukazovala na pád ľudského rodu, po ktorom boli ľudia pozbavení Božieho požehnania a mohli len zdiaľky padať do prachu pred Jeho veľkosťou a v pokore si uvedomovať svoje hriechy. A zrazu, keď uvádzajú Prečistú Máriu do chrámu, otvára sa pred ňou celý chrám, všetko je pre ňu dostupné a Mária voľne vchádza do svätyne svätých: „Anjeli, vidiac Prečistú Pannu vchádzať do chrámu, užasli, keď vstupovala do svätostánku". Neznačilo to, že nastal čas, keď sa hriech sníme z ľudí, požehnanie Božie sa navráti a ľudia sa budú môcť radovať zo slávy Božej? Znamenalo to, že sme sa priblížili Bohu, ako nášmu Otcovi nebeskému a že vchod do neba sa pre nás všetkých otvorí. Znamenalo to, že nastal čas, aby sa zjavil Ten, ktorý nám vchod do neba otvorí, cez ktorého obdržíme všetky Božie požehnania — že príde Isus Christos!

Význam sviatku Uvedenia pre vec našej spásy sa zvlášť jasne vysvetľuje v tropare sviatku: „Dnes predzvestuje sa milostivosť Božia a ohlasuje sa spása ľudstva, do chrámu Božieho prichádza Panna a predzvestuje všetkým Christa..." Toto presvedčenie o význame uvedenia Prečistej Márie do chrámu pre našu spásu je podopreté vo vedomí cirkvi ešte tým, že od Uvedenia sa začína spievať radostná pieseň: „Christos raždajetsja, slavite...", vítajte Ho! Nech nás nezarmucuje fakt, že prípravou na veľký sviatok je predpísaný pôst. Je to spomienka na dávny pád ľudského pokolenia, jeho predlhého odcudzenia sa Bohu, prebývania v hriechu, a je to súčasne i výstraha pre nás, aby sme sa hriechov varovali a neupadli do takej istej tmavej priepasti neviery. Od uvedenia Prečistej Bohorodičky do chrámu okrem zvyčajných piesní bude pravoslávna cirkev spievať sviatočné nápevy o Christovi, o Prichádzajúcom, o Tom, ktorý čoskoro príde z Panny, o sviatosti vtelenia, ktorá prinesie svetu spasiteľnú zvesť. V priebehu nasledujúcich nedieľ sa táto sviatosť bude vysvetľovať, obraz Spasiteľa sa objaví pred naším duchovným zrakom jasne, v celej pravde. Ak chceme duchovne prežiť sviatok Narodenia Christovho

a pripraviť svoje srdcia, aby vyzerali ako betlehemské jasle, musíme plne prežiť i sviatok Uvedenia Prečistej do chrámu.

My, dnešní kresťania, ak chceme, aby sa v našich srdciach zjavil Christos, sa tiež musíme pripravovať na tú veľkú udalosť, musíme tiež vojsť do chrámu a upevniť svoj život v rámci našej cirkvi. Dnešný sviatok ukazuje cestu, stupne, smerujúce hore, také, po ktorých malá Mária vystúpila do chrámu. Jej pobyt vo svätyni svätých nás učí, že i my musíme vchádzať do najposlednejších kútikov svojich srdc, lebo len tam môžeme sa stretnúť s Bohom. Sviatok nám hovorí i o obeti. Rodičia Prečistej Márie ju priviedli do chrámu — ako svoju obeť Bohu. Pre nás musí byť takouto obeťou náš úspešný začiatok cesty duchovného zdokonalenia sa. Deň Uvedenia Prečistej a Vyvolenej Panny nás učí, že keď vchádzame do chrámu Božieho, musíme sami takým chrámom byť. Myšlienka o tom, že sme stvorení na to, aby sme sa stali chrámom Boha živého, príbytkom Ducha svätého, táto myšlienka je jednou zo základných myšlienok nášho pravoslávneho učenia a o tom učí i sv. apoštol Pavel, keď hovorí: „Či neviete, že ste chrámom Božím, a že Duch Boží prebýva vo vás?" (1 Kor 3, 16). Uctievajme Boha duchovne a Matku Božiu Máriu oslávme duchovnou čistotou, aby nám pomohla na tejto ťažkej, ale radostnej ceste.

† Nikolaj, biskup prešovský

Ikona „Uvedenie Bohorodičky do chrámu" z monastiera Studenica (Juhoslávia) z r. 1313—14.

Duch modlitby

„A keď sa modlíte, nebuďte ako pokrytci, ktorí radi stoja a modlievajú sa v synagogách a na rohoch ulíc, aby ich ľudia videli; veru vám hovorím: Majú svoju odplatu. Ale keď sa ty modlíš, vojdi do svojej komôrky, zamkni dvere a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti" (Mt 6, 5—8).

V strede Kázne na hore sú slová o modlitbe: veď srdcom kresťanského života je práve modlitba. Zákon modlitby je zákon viery a života. Uprostred Isusových slov o modlitbe je modlitba Pána — Otčenáš — o ktorej prvotná cirkev hovorí, že je dokonalým zhrnutím celého evanjelia. Avšak modlitba musí byť v duchu Christovom, nie však v duchu farizejov.

Spasiteľ tu v nijakom prípade nezavrhuje — ako niekedy býva nesprávne chápané toto miesto Kázne na hore — verejnú, spoločnú modlitbu. Ako je to zrejmé zo súvislosti týchto veršov Matúšovho evanjelia a z celkového ducha kázne, odsudzuje iba nevhodný spôsob niektorých modlitieb, najmä modlitieb farizejov. V čase Christa obvyklou dobou modlitby bolo ráno (9 hodín) a popoludnie (3 hod.) — hodina chrámových obetí. V túto dobu sa Izraelita modlil na mieste, kde práve bol. A tu sa často stávalo, že farizeji pre tieto predpísané modlitby úmyselne vyhľadávali verejné miesta, aby ich ostatní videli a chválili. Mimo almužny bola to najlepšia príležitosť ukazovať sa a vystavovať na obdiv zbožnosť a dokonalosť. Pán má teda na mysli prípad, keď Izraelita nemôže ísť do chrámu alebo do synagogy v stanovenú hodinu. V takomto prípade nech nevychádza úmyselne a nápadne na ulicu, ale koná svoju modlitbu radšej skryte. Je to opäť názorný príklad na vyjadrenie ducha vnútornej modlitby, ktorá nijako nezakazuje verejnú modlitbu. Veď ani Spasiteľ sa nemodlil len skryte, ale pri bohoslužbe v synagoge (Lk 4, 16), pri predpísanej púti v chráme (Jn 7, 14 n), pred učeníkmi (Lk 11, 1; Jn 17), na kríži pred ľudom (Mt 27, 46).

Podobne je to aj s modlitbou mnohovravnou. Účinnosť modlitby nie je závislá na jej dĺžke. U zákonníkov sa viedli časté diskusie, či má prednosť modlitba dlhá, alebo krátka. Christos nechce rozhodnúť tento spor, v Jeho duchu modlitba je dôverným rozhovorom dieťaťa s Otcom. Boh vie, čo potrebujeme, ale prosbou uznávame svoju závislosť na Bohu. Preto nie je potrebné mnohovravné odriekavanie bezduchých slov, ako to robia pohania. Od starovekých spisovateľov — Horácia (Ódy 1, 2, 26), Lívia (1, 11), sa dozvedáme, že pohani mali v obľube mnohoslovné modlitby, ktorými malo byť božstvo „unavené". Mnohoslovné boli napr. modlitby Baalových kňazov (podľa 3 Krl 18, 26 n.).

Je to nový duch kresťanskej modlitby a zbožnosti, ktorý požaduje Spasiteľ; teda nie to, aby modlitba a bohoslužba bola službou človeku, a to, čo malo osláviť Boha, aby slúžilo zbožneniu vlastného ja, ako tomu bolo v Isusovej dobe v Izraeli. Či môže byť niečo zvrátenejšie, než zdanlivo sa odtrhnúť od sveta a pohrúžiť sa do styku s Bohom, aby sme boli videní — od ľudí? Kto sa chce modliť, má iste úctivé držanie tela, ktoré odpovedá modlitbe a ktoré môžu ľudské zraky pozorovať. Ale postaviť sa s nábožným výzorom tam, — kde ako v synagoge — zraky všetkých sú upútané nápadným postojom modliaceho sa, alebo modliť sa dokonca v návale ľudí, ako na rohoch ulíc, kde ľudia vrážajú do modliaceho sa — to jasne ukazuje, že myšlienky nebývajú u Boha, ale u ľudí a že modliaci sa hľadá odmenu v ich údive, čiže zrieka sa odmeny od Boha.

Skúsený znalec duchovného života, keď sa zamýšľa nad týmito slovami o modlitbe v Kázni na hore, hovorí: „U povrchného človeka i pri najsvätejších úkonoch sa veľmi ľahko dostavujú vonkajšie, ľudské ohľady. Isteže sme povinní starať sa o svoju česť a dobré meno, ale táto starosť nikdy nesmie byť posledným cieľom nášho jednania. Máme vyššiu povinnosť, predovšetkým k Pánu Bohu. To znamená: Dávajte Bohu, čo je Božie! Máme tiež povinnosť dobrého príkladu, ale tá sa nesmie premeniť na vášeň — chcieť niečo znamenať u ľudí. Takáto prehnaná snaha by obrala naše dobré činy a úkony zbožnosti o ich pravú hodnotu. Tá vedie v náboženskej oblasti k onomu preháňaniu, ktoré robilo farizejskú zbožnosť tak nápadnou, a preto ju Christos odsúdil. K ľudským bôžikom, ktorým sú často prinášané veľmi ťažké obete, patrí aj vlastné ja. Je to duchovná pýcha, keď si niekto myslí, že vystačí sám sebe a ukladá si najprehnanejšie cvičenia zbož-

nosti, len aby vyzeral sám pred sebou ako svätec. Pravá zbožnosť je preto vo svojich prejavoch prostá a skromná, nepotrebuje robiť dojem ani na iných, ani na seba samého".

Isusove slová o modlitbe nie sú odmietaním verejnej a liturgickej modlitby. Biblické texty nesmú byť vytrhnuté zo súvislosti. V súvislosti tohto textu Spasiteľ odsudzuje výstrelky v modlitbe a vystavovanie vlastnej zbožnosti na obdiv. Modlitba je obrátením mysle k Bohu, kdežto pokrytec v skutočnosti obracia svoju dušu k svetu. Spasiteľ inokedy nabáda priamo k spoločnej modlitbe (Mt 18, 20) a táto je doložená apoštolskou praxou. Ako osobnosť človek je v sebe uzavretý celok, preto osobná, subjektívna, modlitba patrí k jeho podstate. Ale je tiež členom spoločnosti, a preto musí byť účastný aj spoločnej modlitby a obete. Len ten, kto je účastný na individuálnej i spoločnej modlitbe, subjektívnej i objektívnej zbožnosti, má celé bohatstvo a plnosť modlitby. Liturgický úkon, ktorý nie je oduševnený zbožnosťou, stáva sa púhou rubricistikou. Rozjímavá modlitba, ktorá neústi v spoločnú obetu, vedie k náboženskej izolácii. Oboje je treba, modlitby v komôrke i cesty do chrámu.

(Z knihy dr. Jána Merella, Kázání na hoře, Praha 1964, str. 41—43).

SV. TICHON ZADONSKÝ

O slove Božom

Slovo Božie je obsiahnuté v prorockých a apoštolských knihách, ktoré podávajú aj Písma, ako hovorí Christos: „Skúmajte Písma..." (Ján 5, 39). Aj Pavel apoštol k Timoteovi píše: „Od detstva znáš sväté Písma, ktoré majú moc urobiť ťa múdrym, aby si dosiahol spásu vierou v Christa Isusa..." (II. Tim. 3, 15). Sú nazývané aj knihami Zákona Božieho, keďže v nich je obsiahnutý Boží Zákon.

Slovo Božie sa preto nazýva Božím, lebo od Boha skrze prorokov a apoštolov ako vyslancov bolo zjavené a odovzdané, ako o tom sv. apoštol Peter píše: „Veď proroctvo nikdy nevzniklo z ľudskej vôle, ale svätí mužovia Boží hovorili nadchnutí Duchom svätým" (II. Petr. 1, 21). A apoštol Pavel: „Keď ste prijali naše kázanie o Bohu, prijali ste ho nie ako slovo ľudské, ale, čím vpravde je, ako slovo Božie!" (I. Sol. 2, 13). A opäť už menovaný apoštol k Timoteovi: „A každé Písmo, vnuknuté od Boha, je užitočné na poučovanie, karhanie, naprávanie a vychovávanie v spravodlivosti, aby sa Boží človek stal dokonalým a schopným konať všetko dobré" (II. Tim. 3, 16—17). Písmo

sväté je ako list nebeského Kráľa Jeho poddaným služobníkom — nám nehodným, ktorému sa zapáčilo poslať a odhaliť skrze svojich verných služobníkov, nadchnutých Duchom svätým, svoju svätú vôľu a milostiplnú blahovôľu. Často sa pýtame, odkiaľ má Slovo Božie v sebe tú divnú a božskú silu, že v tak krátkom čase, ako to vidíme v kázni apoštolov, keď nie skrze mnohých, ale iba skrze 12 ľudí, nie múdrych, ale prostých a nevzdelaných sa ich blahá zvesť rozšírila do celého sveta, ako sa o tom píše: „Ich zvuk sa nesie po celej zemi a ich slová až na okraj sveta" (Žalm 18, 5). No nielen že sa rozšírila, ale aj veľký plod priniesla, takže pohania, žijúci v modloslužobníctve, zanechávali svoje pohanské spôsoby a ukrižovaného Christa, potupnou smrťou zomrelého, Toho za svojho Spasiteľa uznávali. A hoci diabolská chytrosť, úklady a rôzne protivenstvá veľmi silne účinkovali, keď múdri a silní vtedajšieho sveta sa protivili ich kázni, predsa v ničom neuspeli. Lebo ako slnečným lúčom vietor neuškodí, tak i apoštolom, ako lúčom Christovým, lúčom Slnka Pravdy, poslaným na zem, nemohol búrlivý diabolský vietor v ničom prekážať, ba ani uškodiť. A čo je divné, tí, ktorí týchto zvestovateľov slova Božieho za bláznov mali, mnohí z nich zahoreli túžbou, ba priam želaním stať sa ich učeníkmi, keď tí, ktorí ich učenie za bláznovstvo považovali a vysmievali sa mu, práve toto učenie za pravdivú múdrosť uznávali.

Z uvedeného pre nás kresťanov plynie toto:

1. Slovo Božie ako veľký a nebeský dar musíme si vážiť, uctiť a milovať ho, ako to činil sv. prorok Dávid (Žalm 118, 2).
2. Poúčať sa ním vo dne v noci.
3. Ďakovať zo srdca za tento veľký dar nebeského Otca.
4. Podľa jeho zásad svoj život viesť a mravy napravať.
5. Nevďačníkmi a nerozumnými sú tí, ktorí bez povšimnutia zanechávajú slovo Božie, nečítajú ho a ani nepočúvajú, ktorí usilujú vedieť, čo sa deje na rôznych miestach zemegule a nechcú zo slova Božieho zvedieť, čo sa deje v ich dušiach a k akému koncu sa blížia — k večnému životu, alebo k mukám večným, čo je nepochybne znamením zblúdilej duše.

Svätá Biblia alebo knihy, v ktorých je obsiahnuté slovo Božie, sa delia na knihy Starého a Nového zákona. Knihy Starého zákona sú tie, ktoré boli napísané ešte pred príchodom Christa, ako sú knihy Mojžišove, prorocké a iné. Knihy Nového zákona sú zas tie, ktoré boli napísané apoštolmi po príchode Christovom, ako sú štyri evanjeliá, apoštolské listy a iné.

Slovo Božie, obsiahnuté vo svätých knihách Starého a Nového zákona delíme na 2. hlavné časti: Zákon a Evanjelium. Pod Zákonom rozumieme prikázania Božie v ktorých Boh ľudu nariaďuje alebo zakazuje, čo je treba činiť a čoho sa chrániť, ako: „Odstúp od zlého a čiň dobre" (Žalm 33, 15). Pod Evanjeliom treba rozumieť Jeho všetky milostiplné a radostné prísľuby, ktoré sa už buď splnili, ako príchod Isusa Christa. Syna Božieho, ktorý už prišiel a vykonal veľké dielo našej spásy, alebo tie, ktoré sa ešte len majú splniť, ako je všeobecné vzkriesenie a večný život veriacich v Christa. Všetka a plná sila v Evanjeliu je od samého Christa a v skratke je zhrnutá v Jeho slovách: „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nik, kto uverí v neho, nezahynul, ale mal život večný" (Ján 3, 16).

Našim prarodičom Adamovi a Eve bol zákon Boží daný v raji a do ich srdc vložený a zapísaný. Mojžišovi však bol Bohom napísaný a odovzdaný na hore Sinaj na dvoch kamenných doskách a skrze neho zjavený i všetkým ľuďom, ako sa o tom dozvedáme z Mojžišovej knihy Exodus (kap. 32 i 34). Evanjelium však priniesol na zem a zvestoval sám Christos, Syn Boží z lona svojho Otca nebeského: „Prišiel zvestovať pokoj vám, ďalekým, a pokoj aj

blízkym" (Efez, 2, 17), ako i sám o sebe hovorí: „Duch Pánov nado mnou: lebo pomazal ma zvestovať chudobným evanjelium, uzdravovať skrúšených srdcom, poslal ma hlásať zajatým prepustenie a slepým navrátenie zraku, utláčaným oslobodenie a zvestovať vzácny rok Pánov..." (Luk. 4, 18—19). O Zákone a Evanjeliu sv. Ján Evanjelista v krátkosti napísal: „Lebo zákon daný bol skrze Mojžiša, ale milosť a pravda stala sa skrze Isusa Christa" (Ján 1, 17).

Čo nám slovo Božie odhaľuje, tomu je nutné nepochybne veriť, akoby sme svojimi vlastnými očami to či niečo iné videli, ba omnoho viacej, lebo naše city môžu nás veľmi ľahko oklamať, čo nemožno vonkoncom tvrdiť o slove, Bohom vyrieknutom. Jemu musíme veriť viac ako z mŕtvych vstavšiemu a hovoriacemu, lebo je napísané: „Ak nepočúvajú Mojžiša a prorokov, neuveria, ani keby niekto zmŕtvychvstal" (Luk. 16, 31). Božie svedectvo, ktoré je vo svätom Písme odhalené a zázrakmi a znameniami potvrdené, je hodnovernejšie, než hlas celého sveta, lebo „svedectvo Hospodinovo je hodnoverné" (Žalm 18, 8). Každý človek má sklon ku klamstvu a môže i podvádzať, avšak Boh ako večná pravda, klamať nemôže, lebo „je Bohom verným a nie verolomným..." (Deut. 32, 4). Nebo a zem sa pominú, ale Božie slová sa nikdy nepominú (Mat. 24, 35; Luk. 21, 33). A preto všetko, čo nám Boh zjavil, to je skutočne nezrušiteľnou pravdou, a čo predpovedal, že sa stane, to sa určite vo svoj čas uskutoční. Určite bude vzkriesenie mŕtvych, určite sa uskutoční druhý príchod Christa na zem ako sa uskutočnil i prvý, Jeho súd bude spravodlivý, keď odmení spravodlivých a potrestá hriešnikov, a iné.

Slovo Božie odovzdané nám skrze sv. prorokov a apoštolov bolo napísané v takej miere a duchu, aby sme dodržiavajúc ho, získali večnú spásu. „Toto je napísané — hovorí sv. Ján Bohoslov —, aby ste verili, že Isus je Christos, Syn Boží, a veriac, aby ste mali život v Jeho mene" (Ján 20, 31). A sv. Pavel píše: „Lebo čokoľvek bolo napísané, nám na poučenie bolo napísané, aby sme skrze trpezlivosť a skrze útechu Písiem mali nádej" (Rím. 15, 4). Preto i Christos odkazuje Židov na skúmanie Písiem: „Skúmajte Písma, lebo si myslíte, že v nich máte život večný. Práve ony svedčia o mne..." (Ján 5, 39—40). Hoci sv. praotcovia a patriarchovia kráčali na ceste k spáse bez písaného slova — Písma sv., predsa len boli poučaní, vedení a utešovaní bezprostredne hlasom Božím, ako sa o tom dočítame v I. knihe Mojžišovej — Genezis. My však takýto hlas Boží a priame Jeho rady a poučenia očakávať nemôžeme, ale musíme hľadať rady a poučenia v Jeho napísanom svätom slove, podľa už uvedených slov Christových: „Skúmajte Písma..." A to slovo Božie je pre nás nepochybné, pravdivé, pevné a neochvejné, lebo od Boha bolo nám dané; to je i zásada, pravidlo svätej viery a zbožného kresťanského života. Táto blahozvesť Christova „je prejavom moci Božej a má spasiť každého veriaceho" (Rim. 1, 16), lebo viera závisí od hlásania a hlásania od slova Božieho (Rim. 10, 17), skrze ktoré veríme v Christa: „Zaľúbilo sa Bohu spasiť veriacich bláznovstvom kázania" (I Kor. 1, 21). Preto každý kresťan, ktorý chce mať živú vieru v Boha a túto chrániť až do konca života, musí toto slovo čítať alebo počúvať. Tak ako idúcim po ceste alebo tým, ktorí voľačo robia, je potrebné zmyslové svetlo, tak je potrebné i všetkým idúcim po ceste do večného života a bojujúcim dobrý boj viery a zbožného života. Áno, všetkým tým je nevyhnutné a potrebné svetlo Božieho slova, aby nezblúdili na cestu bezbožných. Ako telo po všetky dni sa posilňuje pokrmom, aby neoslablo a tak oslabené nezahynulo, tak náleží vo všetky dni posilňovať dušu duchovným pokrmom slova Božieho, aby hladom vysílená a zmorená nezahynula.

Ak chceme k svojmu duchovnému úžitku slovo Božie čítať alebo i počúvať, musíme sa oboznámiť s následujúcim poučením.

1. Keďže slovo Božie je najcennejším darom Božím, je preto potrebné ho čítať alebo počúvať so všetkou zbožnosťou, vrúcnym želaním, ochotne a s horlivosťou. Ak pozemského kráľa alebo iného vysokopostaveného muža k nám hovoriaceho pozorne počúvame, plní ochoty a zbožnej úcty, o to viac máme počúvať Boha, ktorý je Kráľ kráľov a Vladár vladárov a k nám sa prihovára a beseduje svojím slovom. A keď sa v pravde a duchom k Nemu modlíme, keď sa k Nemu prihovaráme, vtedy, keď čítame Jeho slovo, alebo počúvame slovo slúžiaceho alebo prednášajúceho, počúvame Jeho samotného, s nami besedujúceho.

2. Slovo Božie máme čítať alebo počúvať nielen preto, aby sme boli iba ostražití a žili duchovne, ale aby sme Boha a Christa, Syna Božieho a Jeho svätú vôľu poznali a tak získali večné spasenie. To je tá pravá a náležitá úloha čítania a počúvania slova Božieho. Keďže je nám daná pre našu spásu, nuž preto ho čítajme a počúvajme!

3. Ukryť ho vo svojom srdci ako cenný duchovný poklad, ako to činil prorok Dávid :„Tvoju reč som skryl vo svojom srdci, aby som proti Tebe nezhrešil" (Žalm 118, 11), chrániť a poúčať sa ním deň a noc (Žalm 1, 2) a takto ním dušu nasycovať, ako sa chlebom nasycuje telo, ba ešte viacej. Lebo ako telo bez pokrmu slabne a stráca sa, tak aj viera a všetka zbožnosť bez pokrmu slova Božieho slabne, až celkom zanikne, stratí sa a vymizne. Alebo ako svieca bez oleja hasne, tak aj viera a všetka zbožnosť bez slova Božieho zhasína až celkom zhasne. Viera od hlásania a hlásania slovom Božím" (Rim 10, 17). Tak, ako keď do lampy prilievajú olej, aby nezhasla, tak náleží zapaľovať a slovom Božím zohrievať vieru, aby neuhasínala a neboli sme takto pozbavení všetkého toho duchovného blaženstva, ktoré vo viere spočíva.

4. Každý nech myslí a dodržiava všetko bez pochybností, že tak ako všetkým ľuďom, tak aj ku mne, i k tebe, nudznému, ničomníkovi i bedárovi, kajúcnikovi i hriešnikovi obracia sa Boh slovom ako Boh veľký, všemohúci, svätý a strašný: „Ja som Hospodin, tvoj Boh..." (Ex. 20, 2): čiň pokánie, ver, miluj, znášaj utrpenia, buď pokorný a tak pod.; lebo nepočúvať Ho ako spravodlivého je strašné, odstrašujúce, ktorého ako dobrotivého a milosrdného Otca hnevať je opovážlivé, neuctievať Ho ako Dobrodincu je podlé a hanebné, keď pred Jeho okom ako všadeprítomného a vševediaceho sa utajiť nemožno. A naopak, veľkú milosť od Neho nadobúda ten, kto sa trasie a chveje pred Jeho slovom (Žalm 66, 2; 102, 11, 13).

5. Nehľaďme na iných, čo činia, nech sú už akíkoľvek, ale pridržujme sa jediného Božieho slova a uvažujme, o čom poúča. Lebo zo dňa na deň sa viera a s vierou i láska umenšujú a slabnú a množia sa pohoršenia, ktoré rozochvievajú naše srdce a v ňom rodiacu sa vieru chcú celkom uhasiť a vytlačiť.

6. Keďže náš um je bez Božieho osvietenia slepý, naša vôľa bez milosti Božej zlá a chcenie a horlivosť slabé, preto sa musíme snažne modliť k Bohu, aby On sám osvietil náš um, posilnil a napravil našu vôľu, podal pomocnú ruku nášmu chceniu a snahe, napodobujúc bohomúdreho žalmistu, ktorý v celom 118. žalme snažne sa modlí, aby ho Boh poučil a priviedol na cestu Jeho prikázaní, pomáhal mu a viedol ho cestou pravdy. Nuž, preto s modlitbou je potrebné slovo Božie začínať, s modlitbou ho čítať alebo počúvať a s modlitbou a poďakovaním aj ukončiť. Známy je nám spôsob z minulosti (a aj dnes) modliť sa na cirkevnom zhromaždení pred začiatkom čítania slova Božieho, t. j. apoštola a evanjelia a po jeho skončení poďakovať Bohu za tento veľký Jeho dar. Možno sa takto modliť so žalmistom: „Čiň dobre

svojmu sluhovi, aby som žil a zachovával Tvoje slovo. Otvor mi oči, aby som videl zázraky Tvojho zákona. Príchodzí som na zemi: príkazy svoje neskrývaj predo mnou" (Žalm 118, 17—19). Alebo takto: „Hospodi Isuse Christe, Synu Boží! Otvor moju myseľ, aby som rozumel Tvojmu slovu, ako si otvoril svojím apoštolom" (Luk. 24, 31, 45). Alebo i tak, ako komu bude dané skrze milosť Božiu.

Prot. P. Kormaník

Rodičom a deťom

Problémy s výchovou mládeže sú snáď tak staré, ako sama rodina. Z dejín ľudskej spoločnosti vieme, že rodičom, vychovávateľom a učiteľom nie vždy sa darilo vychovávať mládež v súlade so všeobecno-mravnými normami rodiny i ľudskej spoločnosti. Problémy medzi rodičmi a deťmi sú vždy špecifické. Vyplývajú z jej sociologických zvláštností. Práve sociologické zvláštnosti doby sú jedným z najväčších fenoménov pôsobiacich na formovanie sa každej a najmä mladej osobnosti. Keďže na osobné formovanie ľudí „skôr narodených" vplývali iné sociologické faktory, ako na súčasnú mládež, ich životné názory sú zákonite trochu odlišné od názorov súčasnej mládeže. Sociologický faktor pôsobiaci na formáciu osobnosti človeka, je veľmi dôležitý. Bolo by však omylom myslieť si, že je jediným. Naši starší ľudia v životných názoroch neodlišujú sa od mladých len tým, že vyrastali v iných podmienkach, ale i preto, že svoje poznatky nadobudli životnou školou, v ktorej neprevládali teórie, ale živá skutočnosť. Tento fakt dáva životnej škole znak pravosti poznania a zmyslu života. No ani tu jediným kritériom hodnoty životnej školy nie je len sama životná skúsenosť, ale najmä to, čo bolo jej náplňou. Teda zárukou pravosti životnej školy nie je život sám o sebe, ale spôsob jeho prežitia. Preto názory starších, že mládež má zlé predstavy o živote, lebo jej myslenie nie je tradičné, nemusí byť vždy opodstatnené. Mládeži ide o snahu žiť voľne a slobodne nielen po stránke spoločenskej, ale i v spoznávaní takého sveta, od ktorého očakáva duchovné obohatenie. Preto mladí radi cestujú, spoznávajú svet, chcú sa z neho tešiť, čo starším sa neraz zdá zbytočným utrácaním peňazí a času. Svet starších a mladých je často v tomto smere priam protikladný. Rozdielnosť spočíva nielen v záujmoch, ktoré sú i prirodzené veku dvoch generácií, ale najmä v názore na zmysel života. To sa prejavuje i v rozpore ocenenia materiálnych i duchovných hodnôt, ktoré starší vytvorili.

Mladší by si mali uvedomiť, že každá vec z ekonomického a historického hľadiska nadobúda, alebo stráca svoju hodnotu. Z hľadiska výrobcu a najmä jeho námahy vynaloženej na jej zhotovenie, táto hodnota zostáva nemenná. Preto ľahkomyselné minutie peňazí svojich rodičov nie je len ekonomickou záležitosťou rodinného rozpočtu, ale najmä znevážením rodičov, ktorých časť sebarealizácie bola práve i v týchto korunách. Neocenenie námahy rodičov je i pošliapaním ich túžieb, želaní a ideálov, ktoré chceli zosobniť vo svojom

dieťati. Preto vždy pred svojím činom zamyslite sa nad tým, či váš skutok náhodou neraní to srdce, ktoré vás najviac miluje a ktorého hodnotu ničím nenahradíte ani v ničom nedosiahnete.

Túto pravdu si má uvedomiť nielen dieťa, ale i rodič. Hodnotu milujúceho srdca rodičov ozaj nemožno nahradiť. Keď dieťa nepozná rodičovskú lásku a nedostáva od rodičov dobrú životnú orientáciu, v jeho srdci sa otupuje cit látky, úcty, zmysel pre spravodlivosť a krásu života. Potom takýto mladý človek neraz blúdi v hriechoch a staršia generácia sa pohoršuje nad jeho správaním. Snáď už po staročia znejú poznámky starších na adresu takýchto mladých ľudí: „To my sme si za našich mladých čias také správanie dovoliť nemohli".

Z toho vidíme, že chyba pri výchove môže vzniknúť na oboch stranách. Je tomu tak i vtedy, keď mravný či trestný priestupok z právneho hľadiska je dokazateľný výlučne vinou mladého človeka. To však neznamená, že mladý človek nie je mravne slobodný a za svoje skutky nezodpovedá. No znamená to, že pred spáchaním svojho zlého činu podľahol pokušeniu, ktoré mu predostrel hriešny svet.

Čo je to hriešny svet? Na túto otázku by bolo možno odpovedať z rôznych hľadísk. No jeho charakteristickým znakom sú: pýcha, pokrytectvo a egoizmus, ktorý vyúsťuje v mnohých nerestiach častokrát zavŕšených v podvode a násilí.

Vo svete, v ktorom žijeme, okrem spomínaných hriechov, vďaka Bohu nachádzame i skromnosť, úprimnosť, pracovitosť, poctivosť a lásku. V tejto životnej realite základom je to, čo pre duchovný život mladého človeka jeho rodičia mu poskytnú. Rodinný život je veľmi vážny fenomén vplývajúci na formovanie osobnosti mladého človeka. Veď dieťa pri svojom narodení sa nerozhoduje, v ktorom svete chce žiť. Pre neho svetom i životnou školou je život jeho rodinného kruhu. V ňom sa učí nielen chodiť a hovoriť, ale i spoznávať, čo je dobré a čo zlé. Rodinný život prezentuje u dieťaťa realitu sveta, ktorú dieťa chce čím skôr dosiahnuť, lebo sa chce čím skôr stať plnohodnotným členom rodiny a spoločnosti, v ktorej žije. Túto pravdu potvrdzuje i skutočnosť, že dieťa v svojich hrách napodobňuje nielen prácu dospelých, najmä otca a matky, ale ich reč, pohyby a rôzne návyky. Týmto sa stáva realizovanie mravných zásad rodičov, ako i celý ich duchovný život akoby semenom pre duchovný rozvoj dieťaťa. Z toho vyplýva, že rodičovskou svätou povinnosťou je stála sebakontrola, t. j. prehodnocovanie svojho života, ako životnej školy svojho dieťaťa. Tu sa má rodič zamyslieť nielen po stránke obsahu, t. j. ako žijem, ale i po stránke výchovného procesu, t. j. ako dieťa svojím životom výchovne oslovuje.

Práve tu je jedna z najväčších ťažkostí umenia dobre vychovávať. Vedieť mladého človeka osloviť tak, aby slová rodičov sa stali jeho životným krédom. Vštepiť mladému človeku mravný ideál do jeho srdca — je umenie, ktoré nemá určené šablóny a ktoré nie je možno vždy kopírovať trebárs z

krásneho príkladu svojho suseda. Každý človek a taktiež i mladý je iný podľa svojich povahových a intelektuálnych schopností. Preto osloviť mladého človeka, aby správne konal, nezáleží len na tom, aby sme mu to povedali, trebárs tým najmúdrejším jazykom, ale na tom, aby sme mu to povedali jazykom jemu pochopiteľným. Najlepší spôsob takéhoto podania je duchovne zdravé rodinné prostredie. Mladý človek si robí predstavy o svete podľa toho, ako ho vidí. Ak spozoruje, že jeho rodičia vykonávajú svoju prácu nielen z povinnosti, ale predovšetkým zo samozrejmosti, potom obraz života sa mu bude javiť nie ako to, čo je možné, ale najmä to, čo je prirodzené a samozrejmé. Inými slovami, deti máme učiť čestne žiť nielen za účelom splnenia našej vôle, ale prirodzenej interpretácie zmyslu a poslania ľudského života.

Drahí rodičia, chcete, aby vaše deti mali úctu lásku ku všetkému, čo je sväté vám i celej ľudskej spoločnosti? Musíte sa potom stať svojím životom svätcami v rodine, ktorí osvetľujú a posväcujú životnú cestu svojim deťom. Vyzvanie rodičov „byť svätými" možno sa niekomu zdá trochu nadsadené. No v skutočnosti je to celkom prirodzené. Napr. malé deti, i keď nemajú vyhranený pojem slova „svätý", predsa však v svojej čistej nevinnej dušičke toto slovo v značnej miere pociťujú. Pre nich je ich mamička a otecko ozaj tými najlepšími — „najsvätejšími" ľuďmi. Láskavé materinské objatie je pre dieťa najväčším a najkrajším darom, aký môže jeho duša pochopiť a prijať.

Rodičovská mravná dokonalosť má na formovanie osobnosti dieťaťa obrovský dopad. Cez ňu prechádza milosť sviatosti manželstva, posväcujúcej rodinu. Preto povinnosťou rodičov je dať priestor moci manželskej sviatosti na posväcovanie rodinného života. Znamená to byť nielen milujúcim, no i zásadovým a disciplinovaným ako voči sebe, tak i svojim deťom. Životným ideálom a silou vášho rodinného i osobného života má byť jedine láska. Láska, ktorá nezakrýva nedostatky svojich detí, lebo tým by ich do určitej miery schvaľovala, ale láska, ako duchovná potrava, ktorá poučuje i posilňuje.

Takúto lásku možno dosiahnuť v rodinnom živote vylúčením egoizmu, hádok, mocenským presadzovaním svojich záujmov a najmä pestovaním dôvery, úcty a lásky. Rodina bez lásky sa dostáva do zúfalej situácie a manželia spravidla k rozvodu.

Zamyslite sa nad svojím duchovným životom, nad svojou manželskou láskou, nad tým, ako ich pestujete, akú úlohu vo vás zohráva moc Božej lásky, kde vedú vaše manželské vzťahy. Aby raz deti, ktoré tak milujete, nepovedali pri rozvode svojich rodičov: „Toto si voči nám nemali dovoliť".

Milan Gerka, docent PBF

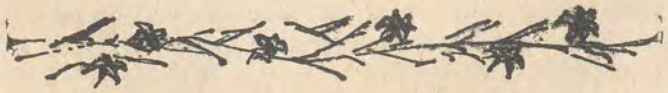

Svätý Gregor Teológ

Svätý Bazil potom odišiel do Egypta, kde sa učil od svätých mužov duchovným múdrostiam a sv. Gregor ešte na určitý čas zostal v Aténach. Keď sa potom dozvedel, že jeho otec bol vysvätený na biskupa s katedrou v Naziane, odišiel za ním do rodného mesta, ale len nakrátko, lebo chcel znovu žiť pustovníckym životom. Jeho rodičia ho však uprosili, aby neodchádzal z domu. Tak sv. Gregor podľa vlastného mníšskeho poriadku zostáva žiť v rodnom dome. Tento mníšsky poriadok dodržiaval až do smrti.

Neprestajne sa vzdelával čítaním svätých kníh. Napokon ho otec vysvätil na kňaza s tým, že sa neskôr stane biskupom. Ale sv. Gregor preto utiekol z domu do Pontu k Bazilovi Veľkému, svojmu priateľovi, ktorý už tiež bol presbyterom. Tu spolu založili monastier, do ktorého prichádzali mnohí kandidáti mníšstva. Spolu napísali aj poriadok pre mníchov. Sv. Gregor sa tu zdržal dlhý čas až dovtedy, kým nezomrel jeho starší brat Cézar. Vtedy mu otec napísal, aby sa vrátil domov a pomáhal mu v cirkevnej práci, ktorú už nevládal zastávať sám. Sv. Gregor počúvol prosbu svojho otca už z toho dôvodu, že v tom čase sa rozrástla po celom východe heréza — ariánstvo, ktorá zachvátila aj územie, kde pôsobil jeho otec.

Keď sa po smrti Konštantia, Konštantínovho syna, dostal na trón cisár Julián, začal znovu prenasledovať kresťanov. Na ich obranu sa postavil sv. Gregor, ktorý napísal cisárovi veľa listov poukazujúcich na nesprávnosť jeho konania. Tento prenasledovateľ kresťanov sa pri moci neudržal dlho. Po ňom nastúpil na trón cisár Jovinian, kresťan — počas vlády ktorého začala cirkev znovu prekvitať. Po ňom sa ujal vlády cisár sympatizujúci s ariánmi a ariánstvo sa tak veľmi rozšírilo, najviac v Cézarei Kapadóckej, kde dokonca aj miestny biskup Euzebios začal pochybovať o správnosti pravoslávneho učenia cirkvi. To sa dopočul sv. Gregor, ktorý mu hneď napísal posolstvo, v ktorom mu radil, aby uprosil sv. Bazila Veľkého, aby prišiel z Pontu do Cézarey na pomoc proti ariánom. Napísal sám tiež sv. Bazilovi s tou istou prosbou a tak zmieril napokon sv. Bazila s Euzebiom a pripravil návrat sv. Bazila do Cézarey. Jeho príchodom ariánske učenie postupne zanikalo. Euzebios bol nadšený Bazilovým príchodom a žil s ním v láske až do smrti. Po Euzebiovej smrti musel i napriek svojej vôli prijať katedru mesta Cézarey sv. Bazil. Stúpenci heretického učenia s tým nesúhlasili a na znamenie toho sa oddelilo od arcibiskupstva mesto Tianos, kde bol biskupom Antimos, navonok pravoslávny, v skutočnosti heretik, ktorý sa neskôr vyhlásil za metropolitu. Tak sa Kapadócia rozdelila na dve cirkevné obdasti. Sv. Bazil Veľký vysvätil sv. Gregora v čase veľkého pôstu roku 372 a ustanovil ho za biskupa mesta Sasimy. Keď sa o tom dozvedel metropolita tiansky Antimos s pomocou vojakov donútil sv. Gregora vrátiť sa späť. V tejto neblahej situácii sa sv. Gregor rozhodol odísť a žiť znovu pustovníckym životom, neskôr sa vrátil

k otcovi a pomáhal mu v správe eparchie. Jeho otec bol naziánskym biskupom 45 rokov neprestajne a dožil sa vysokého veku 100 rokov...

Po smrti rodičov ho veriaci prosili, aby prijal biskupskú katedru po otcovi, ale sv. Gregor odišiel r. 375 z mesta, usadil sa neďaleko Seleucie a utiahol sa do ústrania.

Sv. Bazil bol veľmi zarmútený takýmto postupom sv. Gregora. Keď sa stalo známym, kde sv. Gregor prebýva, prichádzali za ním mnohí kresťania z celého Východu. Odtiaľ zasielal listy i biskupom žijúcim vo vyhnanstve, ako napríklad Euzebiovi zo Samosaty, Gregorovi z Nissy a iným. V modlitbách prosil predovšetkým o zjednotenie cirkvi, rozdelenej heretickým učením. Tu sa dozvedel aj o smrti cisára Valenta r. 378. Mnohí biskupi sa začali vtedy vracať z vyhnanstva a niektorí z nich navštívili j sv. Gregora Teológa a prosili ho, aby prišiel obnoviť kresťanskú obec do Konštantínopolu. Ale 1. januára 379 zomiera Gregorov priateľ sv. Bazil. Sv. Gregor vtedy napísal Bazilovmu bratovi list, kde okrem iného napísal: „To ma nemalo postihnúť v tomto nešťastnom živote, počuť správu o Bazilovej smrti, o ceste jeho nesmrteľnej duše z vyhnanstva do rodného domu Pánovho, ako sa na to pripravoval v priebehu celého svojho života..."

(Pokračovanie.)

I. Belejkanič, duchovný

Svetový parlament národov za mier

V bulharskej metropoli Sofii sa konala jedna z najväčších tohtoročných medzinárodných udalostí — Svetový parlament národov za mier. Ulice mesta boli vyzdobené transparentmi a nápismi vo všetkých svetových jazykoch, štátnymi vlajkami hostiteľskej krajiny a modrými prápormi, symbolizujúcimi mier.

Na svetovom parlamente sa zúčastnilo dva a pol tisíca predstaviteľov z viac ako stotridsiatich krajín sveta. Predstavitelia mierového hnutia pricestovali do Sofie so zámerom nielen prispieť k zachovaniu ducha litery Záverečného aktu, podpísaného pred piatimi rokmi v Helsinkách, ale dať i nový impulz k ďalšiemu rozširovaniu dôvery vo vzťahoch medzi štátmi s rozdielnym spoločenským zriadením. Obsiahle spektrum sofijského rokovania zahrnulo i problémy boja za hospodársku nezávislosť a nový ekonomický poriadok, problémy energie a životného prostredia, boj za národné oslobodenie, demokraciu a hospodársku nezávislosť.

Delegáciu našej pravoslávnej cirkvi viedol vladyka metropolita Dorotej v sprievode mitr. prot. dr. Jaroslava Šuvarského. Dňa 22. septembra 1980 nás na sofijskom letisku privítal vladyka lovečský Grigorij a archimandrita Jozef, ktorí nás sprevádzali počas celého obdobia nášho pobytu v meste mieru

— v Sofii. Naša delegácia bola ubytovaná v hoteli Rila. Krátko po našom príchode navštívil nášho vladyku metropolitu Doroteja v jeho izbe sám Jeho Svätosť patriarcha bulharský Maxim, aby nášho vladyku privítal osobne a vyjadril tak veľkú radosť, že naša delegácia prijala pozvanie bulharskej cirkvi na účasť na Svetovom parlamente. Vo večerných hodinách sa naša delegácia stretla s Jeho Svätosťou patriarchom moskovským a celej Rusi Pimenom a s Jeho Blaženosťou arcibiskupom cyperským Chryzostomom.

Svetový parlament národov za mier otvorili v utorok 23. septembra o 10. hod. plenárnym zasadnutím v sofijskej hale Univerziáda. Predsedníctvo Svetovej rady mieru, predstavitelia národných, mierových a národnooslobodzovacích hnutí, medzinárodných organizácií a predstavitelia svetových náboženstiev privítali na tribúne čestných hostí — predsedu štátnej rady BĽR Todora Živkova. Na tribúnu zasadli tiež Luis Corvalan, Jásir Arafat, generál Francisco de Costa Gomez, býv. prezident Portugalska, patriarcha Pimen, osobnosti, ktorých si nesmierne váži celý pokrokový svet a ktoré celý svoj život zasvätili boju za spravodlivosť, mier a sociálny pokrok.

Svetovému parlamentu národov za mier zaslal prezident ČSSR dr. Gustáv Husák pozdravné posolstvo, ktoré na zasadaní predniesol vedúci československej delegácie a člen predsedníctva Svetovej rady mieru a podpredseda ÚV NF ČSSR prof. Trávníček. V tomto posolstve ubezpečil náš pán prezident všetkých účastníkov parlamentu mieru, že ČSSR bude i naďalej po boku socialistického spoločenstva a spoločne so všetkými pokrokovými a demokratickými silami dôsledne prispievať k posilňovaniu mieru, k uvoľneniu a medzinárodnej bezpečnosti, usilovať o zastavenie horúčkovitého zbrojenia a o odzbrojenie. Ďalej bolo zhromaždeniu v hale Univerziáda tlmočené posolstvo gen. tajomníka ONS Kurta Waldheima, pozdravné posolstvo L. I. Brežneva a mnohých ďalších popredných predstaviteľov štátov zo všetkých kontinentov.

Za predsedu Svetového paramentu národov zvolili Romeša Čandru, ktorý konštatoval, že jednoduchí ľudia celého sveta dali svoju dôveru delegátom Svetového parlamentu, ktorý rozhodne o tom, akým ďalším smerom pôjde mierové hnutie. „Bude to cesta rozhodného boja proti nebezpečiu nukleárnej katastrófy. Stretli sme sa v Sofii s rozhodnutím, že povieme NIE! nukleárnej vojne. Rok 1981 bude rokom nového uvoľnenia, nových víťazstiev v boji za mier. Sofijský Svetový parlament musí byť krokom vpred. Zvíťazíme, ak budeme jednotní, vybudujeme nový svet, ak budeme jednotní".

V stredu vo večerných hodinách sa konalo druhé plenárne zasadnutie Svetového parlamentu národov za mier. Pokračovalo diskusiou k návrhom Výzvy Svetového parlamentu národov za mier. V tejto diskusii vystúpil vedúci delegácie ruskej pravoslávnej cirkvi Jeho Svätosť patriarcha moskovský a celej Rusi Pimen. Predseda Svetovej rady mieru Romeš Čandra vyzval všetkých prítomných delegátov k podpore a súhlasu s uvedeným dokumentom, ktorý má mobilizujúci význam pre celé svetové mierové hnutie. Všetci prítomní vo veľkej sále Univerziády povstali a dlhotrvajúcim búrlivým potleskom privítali

jednomyseľne prijatie prvého spoločného dokumentu — Výzvy Svetového parlamentu národov za mier.

Vo štvrtok 25. septembra Svetový parlament národov za mier pokračoval rokovaním na troch fórach o hlavnom probléme našej súčasnosti — globálnom zbrojení a nebezpečenstve vojny. V priebehu zasadnutia sa naša delegácia stretla a mala možnosť hovoriť s významnými osobnosťami mierového hnutia z ČSSR, s prof. Tomášom Trávníčkom, s prof. B. Švestkom, s Gustou Fučíkovou, s československým kozmonautom V. Remkom. Ďalej sme sa stretli s predstaviteľmi Svetovej rady cirkví, Kresťanskej mierovej konferencie na čele s vladykom Filaretom, s predstaviteľmi pravoslávnych cirkví z Juhoslávie, Rumunska, Poľska, Indie, Etiópie atď. V predpoludňajších hodinách náš vladyka Dorotej v sprievode otca Jaroslava bol prijatý Jeho Svätosťou patriarchom bulharským Maximom v jeho rezidencii. Prijatie bolo veľmi srdečné a družné, vyžiarujúce sesterskú lásku oboch slovanských pravoslávnych cirkví. Vladyka Dorotej odovzdal Jeho Svätosti spomienkový dar z ČSSR, krásnu brúsenú vázu. Patriarcha Maxim daroval vladykovi metropolitovi a našej cirkvi ikonu Bohorodičky. Večer patriarcha Maxim usporiadal pre všetkých náboženských predstaviteľov — delegátov Svetového parlamentu národov za mier — slávnostnú večeru.

Dňa 26. 9. pokračovalo rokovanie Svetového parlamentu národov za mier. Delegáti sa na ňom zaoberali otázkami porušovania ľudských práv a zločinmi proti ľudskosti, otázkami rozvoja vedy a kultúry. Náboženskí predstavitelia z celého sveta sa stretli pri okrúhlom stole, aby zo svojich vieroučných pozícií potvrdili úprimnú túžbu po mieri a odhodlanie bojovať proti vojne. V diskusii pri okrúhlom stole vystúpil i náš vladyka metropolita Dorotej a jeho vystúpenie prítomní prijali s úprimným porozumením a potleskom. Večer usporiadal patriarcha Maxim pre účastníkov „okrúhleho stola" náboženských predstaviteľov koktejl. V sobotu sa konalo záverečné zasadanie Svetového parlamentu národov za mier. Vyše dvoch tisíc delegátov zo 134 krajín, zastupujúcich medzinárodne nevládne i medzivládne organizácie, zástupcovia národných mierových organizácií a inštitúcií, schválilo na záverečnom zasadnutí Chartu Svetového parlamentu národov za mier, závery a rezolúcie, ktoré predložili predsedovia jednotlivých komisií. Delegáti sú hlboko znepokojení zhoršovaním svetovej situácie a neustále narastajúcimi tendenciami k užívaniu sily alebo hrozby silou, k bojkotom a blokádam a k psychologickej vojne, ktorá otravuje medzinárodné vzťahy, hlboko znepokojení horúčkovitým narastaním zbrojenia vo svete a rozhorčení nezodpovednou politikou vedúcou k ďalšej intenzifikácii hromadenia zbraní, znepokojení skutočnosťou, že životné, sociálne, hospodárske a politické problémy sa zostrili ako výsledok rastu vojenských výdavkov. Do Sofie pricestovali i deti z rôznych štátov na významnú akciu Sofia 80, usporiadanú pri príležitosti výročia vlaňajšieho 1. svetového stretnutia detí Zástava mieru, ktorého základnou myšlienkou bolo a je, podporiť úsilie o taký svet, v ktorom nikde nebudú deti hladovať a budú sa

učiť, hrať a žiť v bezpečí a v mieri. Táto medzinárodná mierová detská akcia pod záštitou UNESCO sa konala v Sofii na podporu Svetového parlamentu národov za mier. Deti z celého sveta pozdravili posledný deň jeho účastníkov a odovzdali im posolstvo, adresované všetkým ľuďom dobrej vôle s výzvou za zachovanie svetového mieru.

V záverečnom prejave predseda Svetovej rady mieru Romeš Čandra povedal: „Hlasovali sme za Chartu národov za mier, hlasovali sme za mier!"

Na záver zasadnutia Svetového parlamentu usporiadal predseda štátnej rady Todor Živkov recepciu pre všetkých delegátov.

V nedeľu 28. septembra sa konala slávnostná sv. liturgia v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského za účasti všetkých pravoslávnych delegácií a Posvätnej synody bulharskej pravoslávnej cirkvi. Vedením celej bohoslužby poverili nášho vladyku metropolitu Doroteja a metropolitu Filareta, exarchu Ukrajiny, spolu s biskupmi Sv. synody bulharskej cirkvi a za prítomnosti patriarchu Pimena a patriarchu Maxima. Všetci prítomní hierarchovia, duchovní a veriaci ďakovali v svojich modlitbách za to, že sa podarilo delegátom parlamentu prijať program mierového hnutia vo svete na budúce roky. Na záver bohoslužieb prehovoril k veriacim patriarcha Maxim a patriarcha Pimen a vyzval všetkých prítomných, aby neúnavne bojovali za upevnenie mieru a bezpečnosti vo svete.

Patriarcha Maxim usporiadal pre všetkých cirkevných a náboženských predstaviteľov obed na rozlúčku.

Naša delegácia sa toho istého dňa večer vrátila do Prahy.

Mitr. prot. dr. Jaroslav Šuvarský

Nenáhli svojimi ústami a tvoje srdce nech sa neponáhľa vyniesť slovo pred Bohom, pretože Boh je na nebesiach a ty si na zemi, preo nech je tvojich slov málo (Kazateľ 5, 2).

— — — — —

Je šeredné zlo, ktoré som videl pod slnkom: bohatstvo, zachované jeho majiteľovi na jeho zlé (Kazateľ 5, 13).

— — — — —

Ten, kto lúpi svojho otca a svoju mať a hovorí, to nie je hriech, je spoločníkom vraha (Príslovie 28, 24).

— — — — —

Ja budem ako zelenajúca sa oliva v dome Božom, lebo sa nádejam na milosť Božiu na veky vekov (Žalm 52, 10).

Dekrét o mieri — charta mieru vo svete

Každý rok v mesiaci novembri si celé pokrokové ľudstvo pripomína mimoriadnu udalosť novodobých dejín — Veľkú októbrovú socialistickú revolúciu. Pretože naši občania dobre vedia okolnosti a príčiny vzniku tejto revolúcie, chceli by sme tentokrát zamerať pozornosť našich čitateľov na jeden z významných dôsledkov tejto revolúcie — vyhlásenie Dekrétu o mieri, lebo dnešná situácia vo svete si to zasluhuje a vyžaduje. V prípade tejto revolúcie treba totiž pamätať na tú skutočnosť, že to bola revolúcia tých, ktorí boli na najnižšom stupni spoločenského života. Mala dobrých a skúsených vodcov, na ktorých najviac doliehala bieda a všetky neduhy vtedajšej spoločnosti, vrátane tých deformácií, aké čas od času mali miesto v oblasti náboženského života, ako napr. zrušenie patriarchátu ruskej pravoslávnej cirkvi, neúprosná tlačová cenzúra a iné zákroky cárskeho režimu. A práve títo ľudia po prevzatí moci do svojich rúk potrebovali pre svoj ďalší osobný i spoločenský život len jedno: ukončiť boj proti domácim i zahraničným nepriateľom, nastoliť mier a budovať nový, pokojný, tvorivý a slobodný život bez akéhokoľvek útlaku a utlačovateľov. A pretože to nebolo prianie len ľudu, ale všetkých poctivých ľudí na svete, bol hneď na začiatku existencie tohto vo svete prvého socialistického štátu vydaný Dekrét o mieri, ktorý s ohľadom na jeho vážnosť možno nazvať chartou mieru vo svete, lebo neišlo len o domáce potreby, o svoj domáci pokoj, ale aj o pokoj vo svete, o čo tento štát sa dodnes nekompromisne a dôsledne usiluje. Prešlo viac než 60 rokov existencie ZSSR, skončila sa prvá svetová vojna, bola odrazená zahraničná intervencia, uskutočnila sa druhá svetová vojna a mnohé iné vojnové konflikty po nej, z ktorých niektoré pokračujú dodnes, alebo vznikajú nové, ako napr. nevyhlásená vojna medzi Iránom a Irakom, bola tu studená vojna, ktorú dnes niektorí politici na Západe chcú obnoviť, ale Sovietsky zväz sa za celý ten čas stále usiluje len o nastolenie trvalého mieru vo svete cestou odzbrojenia, bratskej spolupráce medzi národmi a pomoci rozvojovým krajinám, ktoré sú ekonomicky a priemyselne na nízkej úrovni, teda národom Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky, kde je ešte príliš mnoho biedy, hladu, nespravodlivosti zo strany vládcov týchto zemí a ich režimov, pošliapávanie najzákladnejších ľudských práv, čo je v záujme veľkých západných monopolov a vojensko-priemyselných koncernov, pre ktorých hodnota človeka a jeho potreby nemajú nijakú cenu.

I keď ľudstvo sa zbavilo hrôz druhej svetovej vojny, odstránilo viaceré vojnové konflikty, v istom zmysle prekonalo studenú vojnu a celý svet mohol poznať plody mierovej práce a mierového života, najmä však Európa, najnovšia situácia vo svete ukazuje, že reakčným silám mier vo svete nie je po chuti, otravujú mierové ovzdušie zámerným vyvolávaním vojnových konfliktov, obnovujú studenú vojnu, narušujú úspešne sa rozvíjajúcu všestrannú spoluprácu medzi štátmi s rozdielnym spoločenským zriadením, a tak vytvárajú predpoklady pre zhoršenie situácie vo svete a v konečnom dôsledku aj podmienky pre vypuknutie tretej svetovej vojny, pre započatie ktorej pri dnešnej vojnovej hystérii nie je treba mnoho. Nedávno viackrát vyhlasované atómové poplachy na základniach NATO, výbuchy balistických rakiet v USA a nečestná manipulácia s počítačmi, to všetko ľahko môže viesť k novej ničivej vojne, nevynímajúc z toho opravdu zlé a hriešne zámery tých, ktorí za tým stoja: prezidentov, generálov, politikov a vojnových štváčov.

Nehľadiac na všetko toto, na odloženie ratifikácie SALT 2, čo znemožňuje započať rozhovory o SALT-3, ZSSR s ešte väčšou intenzitou a rozhodnosťou predkladá nové a konkrétne mierové návrhy a presviedča tak celý svet, že nie je jeho úmyslom napádať iné štáty a národy, ohrozovať svet, ako to často na západe propagujú, ale že mu ide len o jedno, aby mier sa stal neodvolateľnou a trvalou hodnotou ľudstva, ľudskej práce a ľudského života. A my, kresťania, hovoríme, že tak je to správne, lebo mier je daný v samotnej podstate stvorenia a obnovený v spasiteľnom diele, ktoré vykonal Knieža pokoja Spasiteľ náš Isus Christos, za ktorý sa cirkev už takmer dvetisíc rokov neustále modlí pri každej svojej bohoslužbe, lebo je to jej poslaním a službou svetu.

Bolo by ťažké vymenovať v tomto článku všetky iniciatívy a všetky návrhy, ktoré ZSSR predložil v OSN, v rôznych organizáciách, pri nespočetných rokovaniach s vládami a predstaviteľmi jednotlivých štátov. Ako sme sa dozvedeli z dennej tlače, týchto návrhov sovietskej vlády je už viac ako 100, avšak mnohí na Západe ich nepočujú, nechcú im rozumieť a k nim svojím podielom prispieť pre dobro celého sveta. Povšimnime si však bližšie najnovšej mierovej iniciatívy ZSSR, ktorú vo forme návrhu rezolúcie a v referáte na 35. VZ OSN presvedčivým spôsobom predniesol minister zahraničných vecí Sovietskeho zväzu Andrej Gromyko. V týchto dokumentoch sa jednoznačne zdôrazňuje, že vojna za súčasných podmienok bude znamenať nesčíselné utrpenia pre ľudí celého sveta, že zhoršenie vzťahov medzi národmi je nezmyselné, nezmyselnou je neochota k odzbrojeniu a uvoľňovaniu medzinárodného napätia, lebo je to v rozpore s Deklaráciou o prehĺbení a upevnení uvoľňovania medzinárodného napätia, ktorú schválilo 32. VZ OSN a vedie to jednoznačne ku svetovej katatrófe. Mier, spolupráca, uvoľňovanie napätia a odzbrojenie, — to je jediná schodná cesta k záchrane života na zemi, to musí byť krédom každého opravdu ľudsky zmýšľajúceho človeka. Preto ZSSR navrhol mnohé opatrenia k uskutočneniu týchto potrieb ľudstva: nerozširovať vojenské bloky o nových členov, nevytvárať nové vojenské zoskupenia, nemilitarizovať iné organizácie, uskutočňovať súbežné obmedzenie jadrových zbraní s celkovým uvoľňovaním napätia vo svete, nezvyšovať stavy svojich vojsk od 1. januára 1981, zriecť sa použitia jadrových zbraní, najmä proti tým krajinám, ktoré tieto zbrane nevlastnia, zastaviť jadrové skúšky, čím by sa mohli vytvoriť základné podmienky pre dorozumenie medzi národmi, dôvera medzi vládami a postupné odzbrojenie, čo je túžbou celého ľudstva, čím by sa mierové obdobie po druhej svetovej vojne stalo trvalým mierom.

V duchu týchto mierových ideí a za tým istým účelom konalo sa v hlavnom

meste BLR — Sofii — zasadanie Svetového parlamentu národov za mier, ktoré na záver svojho rokovania vydalo Výzvu mierumilovným silám našej planéty a Chartu Svetového parlamentu národov za mier, v ktorých sa v mene 134 krajín sveta uvádzajú dôvody pre zachovnie mieru vo svete, na ktorý národy sveta majú neodňateľné právo, lebo je to záruka a základ spravodlivého života na zemi. Presvedčivo sa tu vyžaduje plné odzbrojenie, právo národov na sebaurčenie a nezávislosť, odsudzujú sa všetky vojenské špekulácie a nové taktiky a stratégia, lebo je to hrubý podvod na celom ľudstve. Parlament sa preto obracia na všetky štáty sveta, aby podnikli účinné kroky k naplneniu odvekej túžby národov — mieru vo svete. Dokument končí výzvou: „Treba konať!... Spojme sa v boji za odvrátenie hrozby jadrovej vojny." Na tomto zasadaní mali aktívnu účasť aj najvyšší predstavitelia cirkví, ktorí v mene svojich veriacich tlmočili tomuto svetovému mierovému fóru a celému svetu svoju úprimnú podporu v boji za mier a svoje kategorické „nie" vojne každého druhu, najmä však vojne jadrovej, lebo táto by mohla znamenať zánik života na zemi a bolo by to najväčšie previnenie ľudstva voči Bohu i človeku, ktorý je najkrajším a najdokonalejším stvorením na zemi a je povolaný k účasti na živote Božom a k spolupráci pri ovládaní tejto krásnej planéty — Zeme. Preto zo strany veriacich, kresťanov i nekresťanov, sa v poslednom čase urobilo veľmi mnoho pozitívneho pre záchranu ľudstva, pre nastolenie skutočného pokoja a spravodlivých medziľudských vzťahov na zemi. Významný podiel v tomto smere má KMK a mnohé iné mierové organizácie, združujúce aktívnych bojovníkov za mier a spoluprácu medzi národmi.

Nech Otec nebeský žehná prácu tých, čo stoja za spravodlivosťou a mierom vo svete! Spasiteľ náš Isus Christos povedal: „Blahoslavení, ktorí tvoria pokoj, lebo synmi Božími sa budú menovať" (Mt 5, 9). Kto nechce byť tvorcom pokoja a pripravuje smrtonosné zbrane, ten odmieta toto synovstvo Božie a je služobníkom satana. Taký človek nemôže o sebe hovoriť, že je kresťanom, lebo kresťan nemá voči svoju blížnemu zlé ani len pomyslieť. Preto aj apoštol Jakub napísal: „Viera bez skutkov je neužitočná" (2, 20), je mŕtva. V tomto smere sa žiada jedno: prestať zbrojiť, prestať hazardovať so životom na zemi, dať ľuďom chlieb a všetko, čo k dôstojnému ľudskému životu potrebujú, začať žiť v bratskej spolupráci a porozumení, lebo všetci sme deťmi jedného Otca nášho nebeského a všetci máme jeden cieľ: pokoj a život večný. Opravdivý život môže byť len tam, kde sú opravdiví ľudia a opravdiví ľudia môžu byť tam, kde je základom života láska. Naše národy sa plne stotožňujú s tými návrhmi, čo na 35. VZ OSN tlmočili zástupcovia našej vlasti, tiež na zasadaní Svetového parlamentu národov, kde okrem iného bolo zaslané posolstvo prezidenta našej republiky dr. Gustáva Husáka. Podporme aj my tu doma toto úsilie sveta svojou každodennou prácou podľa známeho a osvedčeného hesla: „Buduj vlasť — posilníš mier!".

Protj. Š. P.

Zo života Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

Dňa 1. októbra 1980 slávnostne otvorili nový akademický školský rok na našej duchovnej škole — Pravoslávnej bohosloveckej fakulte. Slávnostné zhromaždenie, na čele ktorého boli obaja východoslovenskí archijereji, Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, a Preosvietený vladyka Nikanor, biskup michalovský, ako aj študentov, profesorov a ostatných hostí zvláštnym listom pozdravil Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský a celého Československa. List uvádzame v plnom znení:

Veľadôstojný otec dekan, dôstojní otcovia a bratia profesori, drahí bratia a študenti!

Pri príležitosti otvorenia nového študijného roku 1980/1981 zasielam Vám úprimný pozdrav a arcipastierske požehnanie. Dovoľte, aby som Vám pripomenul slová veľkého učiteľa cirkvi sv. apoštola Pavla k 1. Tim. 4, 15—16: „Na to maj starosť, v tom buď, aby tvoj pokrok bol zrejmý vo všetkom. Maj pozor na seba i na učenie, zotrvávaj v tom: Lebo keď to budeš robiť, zachrániš aj seba, aj tých, ktorí ťa počúvajú". Tieto poučné slová sv. apoštola Pavla sa vzťahujú i na učiteľov fakulty, jej poslucháčov, duchovných i na nás všetkých. Preto na tomto akademickom slávnostnom otvorení nového školského roku s modlitbou o pomoc Božiu sa začína nová stránka histórie v našej cirkvi. Preto sa musíme so všetkou vážnosťou ujať nastávajúcich úloh. Ako bolo v minulosti, tak aj dnes učitelia usilovne pripravujú duchovnú pôdu mladých srdc a umov poslucháčov, do ktorých budú zasievať semä slova Božieho a bohoslovia vôbec. Úsilie každého sa ovenčí budúcim úspechom a patričným vysvedčením. Vy vydáte počet z toho, čo bude zmyslom a cieľom Vašich štúdií v nastávajúcom období.

V svojich prednáškach budete odkrývať tie hĺbky a tajomstvá kráľovstva Božieho, ktoré Isus Christos ukázal svojim učeníkom a oni ich zapísali pre nasledovníkov Christových. Toto duchovné bohatstvo vlastní i naša pravoslávna cirkev. Teológia je skutočne i po stránke myšlienkovej a vedeckej veľmi bohatá a zaujímavá pre každého veriaceho človeka. Má tiež veľa dôležitých problémov, ktoré, pravdaže, sa oplatí študovať, a to nie len povrchne, ale sústredene, do hĺbky. Každý učiteľ a najmä poslucháč by sa stal poľutovaniahodným, keby sa nenadchýnal žiadnou

disciplínou teológie. Ale vieme i o tom, že toto myšlienkové bohatstvo a vedecká pútavosť nie je iba zmyslom formálnosti, ale musí ich sprevádzať sila viery a pravdy Božej, vyplývajúcej zo sv. Písma.

Teológia nie je len myšlienkovou sústavou pre samotného učiteľa alebo študenta bohoslovia, ale je to služba cirkvi, jej členom a tiež služba spoločnosti. Sv. Písmo sa vždy má podávať novým spôsobom, čo od teológa i duchovného očakáva cirkev a jeho vlasť. Poznáme to na príkladoch, že v minulosti nikdy teológia mieru nebola tak do hĺbky spracovaná ako teraz, keď sme sa zapojili do veľkého počtu obrancov mieru. Je to dôležité a tento stav musíme prehlbovať. To je aj zmyslom apoštolského slova spomenutého na začiatku môjho listu.

„Buď usilovný v učení!" Táto nedokončená veta má v sebe dve základné myšlienky teologické. Predovšetkým buď usilovný sebe. Domnievam sa, že apoštol každého z nás napomína, by sme nemali povrchnú zvedavosť, čo nám teológia nového oznámi, ako svojho času aténski filozofi pri kázni apoštola Pavla v Areopágu. Teológia bez viery nedá študentovi požadované výsledky. Obohacovaním sa teológiou má narastať i naša viera vo večné pravdy Božie a spasenie duší. A to súčasne slúži na vyjasnenie pravej viery, ktorá je azda niekedy v nejasnostiach. Nikto nemôže, profesor ani študent, vytvárať vlastnú teológiu akoby v nejakom laboratóriu. O tom nám hovorí naša pastierska prax štyridsaťročná. Bohoslovci vyjdú z fakulty, stanú sa duchovnými a pocítia, že sú samostatnými učiteľmi veriacich. Je to správne len vtedy, ak uvádzajú do svojej praxe všetko to, čomu sa učili na bohosloveckej fakulte. Nesmú vytvárať vlastnú teológiu a uvádzať ju do bohoslužobného poriadku alebo do kázne slova Božieho, ale učiť majú len a len to, čo zachovala pravoslávna cirkev a jej poriadok.

A tu máte dôležité napomenutie, otcovia, bratia, profesori a študenti. Nedopustite, aby sa na fakulte uvádzalo to, čo je cudzie pravoslávnej cirkvi. Treba so všetkou prísnosťou vychovávať náš dorast v pravom pravoslávi, aby ozaj pravoslávni duchovní vychádzali na Božiu nivu. V ničom netreba napodobňovať cudzie obyčaje!

Nemôžeme uniknúť zodpovednosti za laických členov našej cirkvi. Konajme svedomito svoju prácu pred tvárou Božou, lebo Boh vidí najmä naše srdcia, čím sú naplnené. Starajte sa nielen o vonkajšiu čistotu, ale najmä o duševnú mravnú čistotu. Vaše správanie sa, bratia študenti, má byť vzorné a v tom príkladom nech Vám budú Vaši predstavení — profesori. Všade má mať naša viera odraz a oddanosť Christovej cirkvi. Vy, ktorí sa pripravujete na prijatie darov Ducha svätého vo sviatosti chirotónie, stanete sa skutočne nádobou vo Vás žijúceho Ducha svätého a jeho silou budete vydavateľmi sviatostí Božích.

Apoštol Pavel nás poučuje: „Daj na seba pozor!" A to v každom Tvojom počínaní, v cirkevnej službe a ako občan buď tiež statočný a oddaný svojmu národu. Všetko Tvoje konanie má byť v súlade so štátnymi zákonmi, ako aj s cirkevným poriadkom. Na duchovného a tiež na teológa sa ľudia pozerajú ako na vzor; budú Ťa snáď prísne posudzovať a kritizovať a neodpustia Ti žiadny poklesok. Nesmieme si povedať, že i my sme len ľuďmi a môžeme si hočičo dovoliť z toho titulu. Nie, nikdy nesmieme dochádzať k takýmto záverom. Naopak, máme byť vďační za taký prísny pohľad na nás, lebo bude usmerňovať našu činnosť.

Celá Vaša práca a budúca činnosť nech je sprevádzaná úprimnosťou, vierou, láskou a nádejou na pomoc Božiu.

Dôstojní otcovia a bratia učitelia i bratia študenti teológovia! Zasielam Vám všetkým najúprimnejší pozdrav pri príležitosti otvorenia nového študijného roku a vo svojich modlitbách stále vyprosujem pre Vás dary Ducha svätého. Nech prekvitá Váš život a činnosť na patričnej výške. A nech Váš rast, bratia študenti, bude nielen fyzický, ale najmä duchovne sa dvíhajte vyššie a vyššie v dobrých skutkoch na slávu Božiu, na radosť Vašich rodičov a blaho našej pravoslávnej cirkvi a tiež na prospech a rozkvet našej milovanej socialistickej vlasti.

Mier všetkým Vám a Božie požehnanie,
z celého srdca milujúci Vás

Praha 1. 10. 1980.

† Dorotej,
metropolita pražský
a celého Československa

Zo života prešovskej eparchie

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● V mesiaci septembri Preosvietený vladyka Nikolaj slúžil sv. liturgiu s prešovským duchovenstvom v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove 7. a 21. IX.

VZÁCNI HOSTIA

● Na pozvanie Jeho Blaženstva metropolitu Doroteja zavítala do našej vlasti štvorčlenná delegácia ruskej pravoslávnej cirkvi na čele s Jeho Vysokopreosvietenosťou Varfolomejom, arcibiskupom taškentským a stredoázijským. Delegácia bola hosťom aj prešovskej eparchie, v ktorej sa zdržala 4 dni.

CHRÁMOVÉ SVIATKY

● Pri príležitosti chrámového sviatku v Ladomirovej, okr. Svidník,

navštívili túto farnosť vzácni hostia ruskej pravoslávnej cirkvi, ktorých sprevádzal Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, a d. o. archimandrita Vladimír, predstavený ruského podvoria v Karlových Varoch. Spolu s našimi duchovnými z blízkeho okolia odslúžili slávnostnú sv. liturgiu. Kázeň na evanjeliovú tému predniesol d. o. prot. Vasil Slivka. Po sv. liturgii Preosvietený vladyka Nikolaj predstavil veriacim milých hostí, po čom sa Jeho Vysokopreosvietenosť vladyka Varfolomej poďakoval vladykovi Nikolajovi za privítanie a predstavenie a vrelými slovami pozdravil celý náš veriaci ľud a vyjadril prianie, aby sme všetci sa mohli radovať z pokojnej práce na celom svete, aby sa ľudia lepšie vzájomne znášali a aby sa Božie meno na každom kútiku zemského povrchu oslavovalo. Veriaci touto návštevou v Ladomirovej boli nadšení a veľmi spokojní po archijerejskom požehnaní odišli do svojich domovov.

● Dňa 21. septembra t. r. aj veriaci farnosti Prešov oslavovali svoj chrámový sviatok. Slávnostnú sv. liturgiu slúžil Preosvietený vladyka Nikolaj s prešovským duchovenstvom, ako aj duchovnými z okolia. Na evanjeliovú tému kázal d. o. prot. Ján Lakata, okresný arcidekan z Bardejova. Po sv. liturgii veriacich pri príležitosti chrámového sviatku pozdravil aj Preosvietený vladyka a otcovskými slovami ich povzbudil pre duchovný rast a spasenie. Po myrovaní im udelil svoje arcipastierske požehnanie.

Ladomirová 1980: Vysokopreosvietený vladyka Varfolomej a Preosvietený vladyka Nikolaj pri bohoslužbách

KONZULTÁCIA ZÁSTUPCOV PRAVOSLÁVNYCH CIRKVÍ

● V dňoch od 20. do 26. septembra 1980 uskutočnila sa konzultácia zástupcov pravoslávnych autokefálnych cirkví v monastieri Žiča (Juhoslávia) na tému: „Kázanie a učenie o Christovej viere dnes". Za našu cirkev sa tejto konzultácie zúčastnil d. o. prot. Michal Kernaševič, riaditeľ ER Prešov.

Ladomirová 1980: sprievod našich a ruských duchovných

Zo života michalovskej eparchie

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● V nedeľu dňa 14. septembra t. r. — vo sviatok Povýšenia sv. kríža, ako aj v nedeľu 28. septembra Preosvietený vladyka Nikanor za spoluslúženia duchovenstva vykonal archijerejskú sv. liturgiu v pravoslávnom chráme v Michalovciach. Kázal vladyka Nikanor.

TRADIČNÉ ODPUSTOVÉ SLÁVNOSTI

● Pravoslávni veriaci z Košíc a okolia oslávili dňa 7. septembra t. r. svoj chrámový sviatok. Na odpustových slávnostiach účastnil sa Preosv. vladyka Nikanor, za doprovodu riaditeľa ER prot. Jána Chomu, ktorých kurátori privítali chlebom a soľou a deti kyticami krásnych kvetov. V chrámových dverách privítal vladyku správca farnosti prot. dr. Michal Spišák. Slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu vykonal vladyka Nikanor za asistencie prot. Jána Chomu, o. Ladislava Bilého a správcu farnosti prot. Michala Spišáka. Kázeň na tému sviatku predniesol vladyka Nikanor, ktorý záverom udelil všetkým prítomným svoje arcipastierske požehnanie.